

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 14 grudnia 2021 roku

Wnioskodawczyni M. Y. pismem z dnia 20 sierpnia 2021 r. wystąpiła do tutejszego Sądu z wnioskiem o otwarcie i ogłoszenie testamentów sporządzonych przez zmarłego oraz stwierdzenie, że spadek po zmarłym w dniu 17 kwietnia 2021 r. S. J. w G., na podstawie testamentu notarialnego nabyła M. Y. wprost w całości.

W uzasadnieniu wskazano, że zmarły przed śmiercią ostatnio zamieszkiwał w G. przy ul. (...), w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z M. Y.. Uprzednio spadkodawca był w związku małżeńskim z K. J. (1) oraz kolejnym związku małżeńskim z K. J. (2). Ze związku małżeńskiego z K. J. (1) pochodzi troje dzieci spadkodawcy tj.: M. J. (1), J. W. oraz J. J.. Spadkodawca sporządził trzy testamenty. Pierwszym testamentem był testament notarialny z dnia 29 października 1993 r., w którym powołał do dziedziczenia żonę K. J. (2), pozbawiając zachowku swe dzieci: J. W. oraz M. J. (1). Dnia 10 lutego 2006 r. zmarły wprowadził zmiany do ww. testamentu w ten sposób, że zmienił osobę spadkobiercy na kolejną żonę M. J. (2) oraz dopisał do osób wydziedziczonych syna J. J.. Drugim testamentem był testament własnoręczny z dnia 20 stycznia 2009 r., w którym jedyną spadkobierczynią była M. J. (2) oraz osobami wydziedziczonymi były wszystkie dzieci i wnuki spadkodawcy. Trzecim testamentem natomiast był testament notarialny z dnia 9 grudnia 2020 r., w którym spadkodawca odwołał wszystkie swoje dotychczasowe testamenty oraz powielił dotychczasowe rozrządzenia wskazane w testamencie holograficznym z dnia 20 stycznia 2009 r., wskazując prawidłowo dane osobowe swojego jedyne spadkobiercy żony – M. Y..

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka J. W. pismem z dnia 21 października 2021 r. przychyliła się do wniosku o otwarcie i ogłoszenie testamentów S. J. oraz wniosła o ustalenie, iż wskazany zapis o wydziedziczeniu jej jest bezpodstawny, a co za tym idzie bezskuteczny, gdyż w okolicznościach niniejszej sprawy nie zaistniały wskazane w nim przesłanki. Zawniosowała ona również o przeprowadzenie i dopuszczenie dowodu z przesłuchania uczestników na wykazanie faktu, iż do dnia śmierci utrzymywała ona kontakt z ojcem oraz fotografii i filmów, na okoliczność iż podana w treści testamentu sporządzonego przez S. J. przyczyna wydziedziczenia jest nieprawdziwa.

W uzasadnieniu wskazano, że J. W. i jej dzieci utrzymywały kontakt ze spadkodawcą, a sama uczestniczka interesowała się jego potrzebami, zatem przyczyna wydziedziczenia jej w testamencie jest nieprawdziwa.

W odpowiedzi na wniosek pismem z dnia 25 października 2021r. uczestnik J. J. wniósł również o ustalenie, że zapis o wydziedziczeniu go wskazany w testamencie notarialnym jest bezskuteczny z uwagi na brak przesłanek uzasadniających jego dokonanie przez spadkodawcę. Dodatkowo wniósł on o przeprowadzenie i dopuszczenie dowodu z przesłuchania uczestników na okoliczność, iż miał on bardzo dobre kontakty ze swoim ojcem, które utrzymywał do dnia jego śmierci, a przyczyna wydziedziczenia uczestnika była nieprawdziwa.

W uzasadnieniu wskazał on, że od najmłodszych lat miał bardzo dobry kontakt z ojcem, do czasu wyjazdu regularnie spotykał się z nim, od 2006 r. relacje rodzinne uległy pogorszeniu, ze względu na nieporozumienie do jakiego doszło między nim, a żoną spadkodawcy, mimo to on i jego rodzina zabiegali o relacje ze zmarłym. Z uwagi na pandemię oraz stan zdrowia uczestnika ostatnie spotkanie z ojcem miało miejsce pod koniec 2017 r., mimo to utrzymywał on stały kontakt z ojcem.

Postanowieniem z 16 listopada 2021 r. Sąd pominął wnioski uczestników o przesłuchanie ich na wykazanie faktów kontaktów z ojcem i przyczyn wydziedziczenia, a także załączonych fotografii i filmów w postaci płyty CD.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca S. J. urodzony w dniu (...) w W., zmarł 17 kwietnia 2021 r. w G., gdzie posiadał ostatnie miejsce zwykłego pobytu.

W chwili śmierci był żonaty z M. Y.. Spadkodawca trzykrotnie zawierał związek małżeński tj. pierwszy z K. J. (1), drugi z K. J. (2) oraz trzeci z wnioskodawczynią. Miał on troje dzieci z pierwszego związku małżeńskiego z żoną K. J. (1) tj. J. J., J. W. oraz M. J. (1). Nie posiadał on innych dzieci w tym pozamałżeńskich ani przysposobionych. O śmierci spadkodawcy wnioskodawczyni i uczestniczka J. W. dowiedziały się w dniu jego śmierci, uczestnik J. J. dzień po śmierci spadkodawcy, natomiast M. J. (1) dowiedział się o śmierci spadkodawcy od uczestniczki J. W.. Przedmiotowa sprawa jest pierwszą sprawą spadkową po S. J.. Nie był sporządzany akt poświadczenia dziedziczenia. Spadkobiercy ustawowi nie składali oświadczeń o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku, jak również nie zrzekli się dziedziczenia po spadkodawcy i nie byli uznani za niegodnych dziedziczenia. Nadto w skład spadku nie wchodziło przedsiębiorstwo objęte zarządem sukcesyjnym.

Spadkodawca sporządził trzy testamenty.

Pierwszy testament został sporządzony w G. przed zastępcą notariusza M. D. asesorem Z. K. w dniu 29 października 1993. Spadkodawca do dziedziczenia powołał w nim żonę K. J. (2), **pozbawiając zachowku swe dzieci: J. W. oraz M. J. (1)**. W dniu 10 lutego 2006 r. spadkodawca wprowadził zmiany do tego testamentu w ten sposób, że zmienił osobę spadkobiercy na swoją kolejną żonę - M. J. (2) oraz **dopisał do osób wydziedziczonych syna J. J..**

Drugi testament spadkodawca sporządził własnoręcznie w dniu 20 stycznia 2009 r., w którym jako jedyną swoją spadkobierczynię wskazał żonę - M. J. (2), **przy czym pozbawił on zachowku swoje dzieci tj. J. J., J. W., M. J. (1) oraz swoje wnuki.**

Trzeci testament został sporządzony przed notariuszem P. Ł. w dniu 9 grudnia 2020 r. Spadkodawca odwołał w nim wszystkie swoje wcześniejsze testamenty i do całości spadku powołał w nim swoją żonę M. Y., **przy czym pozbawił on zachowku swoje dzieci tj. J. J., J. W. oraz M. J. (1)**.

Sąd w dniu 16 listopada 2021 r. dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentów spadkodawcy S. J. tj. testamentu notarialnego z dnia 29 października 1993 r., testamentu własnoręcznego z dnia 20 stycznia 2009 r. oraz testamentu notarialnego z dnia 9 grudnia 2020 r.

(dowód: odpis skróconego aktu zgonu k. 8, odpis skróconego aktu małżeństwa k. 9, zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni M. Y. k. 54 – 54v i nagranie od 00:03:31 do 00:09:07, zapewnienie spadkowe uczestnika J. J. k. 54v i nagranie od 00:09:07 do 00:14:13, k. 55 i nagranie od 00:19:38 do 00:20:05, zapewnienie spadkowe uczestniczki J. W. k. 54v i nagranie od 00:14:13 do 00:16:46, zapewnienie spadkowe uczestnika M. J. (1) k. 54v – 55 i nagranie od 00:16:46 do 00:19:38, testament własnoręczny z dnia 20.01.2009 r. k. 10, testament notarialny z 29.10.1993 r. k. 11 – 11v, testament notarialny z 09.12.2020 r. k. 12, protokoły z 16.11.2021 r. z dokonania otwarcia i ogłoszenia testamentów spadkodawcy k. 56 - 58)

Sąd zważył, co następuje:

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł się na: dokumentach urzędowych i prywatnych, stanowiących akty stanu cywilnego oraz testamenty sporządzone przez spadkodawcę tj. testament notarialny z 29 października 1993 r., testament własnoręczny z 20 stycznia 2009 r., testament notarialny z 9 grudnia 2020 r., a także zapewnieniach spadkowych złożonych przez wnioskodawczynię - M. Y. oraz uczestników: J. J., J. W., M. J. (1).

Dokumentom urzędowym w postaci skróconych odpisów aktów stanu cywilnego sąd dał wiarę, co do tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Mając na uwadze powyższe, zdaniem sądu, brak jest podstaw do podważenia ich wiarygodności i mocy dowodowej. Nie budziły one wątpliwości Sądu, co do swojej autentyczności i rzetelności, gdyż zostały sporządzone w przepisanej formie przez upoważnione do tego organy państwowe, a nadto ich autentyczność nie była w toku postępowania kwestionowana. Brak było zatem podstaw do podważenia ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Z kolei dokumentom prywatnym w postaci testamentów sporządzonych przez spadkodawcę sąd dał wiarę co do tego, że osoba podpisana na dokumencie złożyła oświadczenie zawarte w jego treści (art. 245 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Mając na uwadze powyższe tak jak w przypadku dokumentów urzędowych zdaniem sądu brak jest podstaw do podważenia ich wiarygodności i mocy dowodowej. Nie budziły one wątpliwości sądu, co do swojej autentyczności i rzetelności gdyż zostały sporządzone w przepisanej formie tj. testament własnoręczny i testament notarialny, zostały sporządzone przez osobę mającą pełną zdolność do czynności prawnych oraz nie były obciążone wadami oświadczeń woli, a nadto ich autentyczność nie była w toku postępowania kwestionowana. Brak było zatem podstaw do podważenia ich wiarygodności, ważności i mocy dowodowej.

Zapewnienia spadkowe zostały odebrane od wnioskodawczyni i uczestników postępowania – J. J., J. W. oraz M. J. (1) stosownie do dyspozycji przepisu art. 671 k.p.c. Służyło ono ustaleniu kręgu spadkobierców ustawowych po spadkodawcy S. J., a także ustaleniu kwestii, czy spadkobiercy składali oświadczenia spadkowe po zmarłym i czy spadkodawca sporządził testament. Sąd uznał zapewnienia spadkowe złożone przez ww. strony postępowania za w pełni wiarygodne i w oparciu o nie dokonał ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. pominął dowód o przesłuchanie uczestników na wykazanie faktu ich kontaktów z ojcem i przyczyn wydziedziczenia, a także załączonych fotografii i filmów w postaci płyty CD, uznając, że przeprowadzenie tych dowodów w stanie faktycznym niniejszej sprawy miałyby wykazać fakt nieistotny dla jej rozstrzygnięcia, a także zmierzałyby jedynie do przedłużenia postępowania. Należy, bowiem stwierdzić, że przedmiotem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku nie jest kwestia badania rzeczywistego istnienia przyczyny wydziedziczenia podanej w testamencie, a sąd w treści postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku jedynie wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów, a także stwierdza nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego, wymieniając osobę, dla której spadkodawca uczynił zapis windykacyjny oraz przedmiot tego zapisu. (art. 677 § 1 i 2 k.p.c.). Postępowanie w zakresie zasadności zachowku oraz badania istnienia przyczyny wydziedziczenia toczy się w odrębnym postępowaniu w trybie procesowym, a legitymację czynną do wniesienia takiego pozwu inicjującego ww. postępowanie mają osoby wymienione w art. 991 § 1 k.c.

Przechodząc do zasadniczej treści rozważań należy wskazać, że z chwilą śmierci spadkodawcy jego prawa i obowiązki majątkowe przechodzą na jego spadkobierców. Powołanie do dziedziczenia może wynikać z ustawy lub testamentu (art. 926 § 1 k.c.). Powołanie do dziedziczenia z testamentu ma jednak pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym. Zasada ta zabezpiecza bowiem pełną realizację swobody w dysponowaniu majątkiem na wypadek śmierci. Testamentowy tytuł powołania do spadku wyłącza zatem powołanie z ustawy. Z kolei z art. 941 k.c. wynika, że rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament. Swoboda testowania to zakres uprawnień pozwalających spadkodawcy dysponować swoim majątkiem na wypadek śmierci. Swoboda testowania pozostaje zawsze jednak w granicach wyznaczonych przez porządek prawny. Podlega zatem ograniczeniom wynikającym z przepisów ustawy. Takim „ograniczeniem” są m.in. przepisy o formie testamentu. Testament sporządzony z naruszeniem przepisów o formie jest nieważny. Niezachowanie wymagań formalnych powoduje zatem bezwzględną nieważność testamentu. Stosownie do treści art. 949 § 1 k.c. spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą. Testament może być również sporządzony w formie aktu notarialnego (art. 950 k.c.). Zgodnie z kolei z art. 943 k.c. spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia. Sporządzić i odwołać testament może tylko osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych (art. 944 k.c.). Natomiast testament jest nieważny jeżeli został sporządzony: w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli; pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści; pod wpływem groźby (art. 945 § 1 pkt 1-3 k.c.).

W niniejszej sprawie sąd stwierdził, że zmarły w dniu 17 kwietnia 2021 r. zostawił po sobie trzy testamenty. Żadna ze stron nie kwestionowała ważności tych testamentów. Sąd również nie znalazł w materiale dowodowym żadnych podstaw do powzięcia takiej wątpliwości. W momencie sporządzenia ostatniego testamentu notarialnego z dnia 9

grudnia 2020 r. spadkodawca posiadał pełną zdolność do czynności prawnych, nie działał w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli lub pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści, nie działał on także pod wpływem groźby. W ostatnim testamencie spadkodawca również odwołał wprost swoje wszystkie wcześniejsze testamenty. Testament został również sporządzony w zgodnej z prawem formie – aktu notarialnego (art. 950 k.c.). Należy również stwierdzić, że jedyna spadkobierczyni o tytule swojego powołania dowiedziała się w dniu śmierci spadkodawcy i po upływie 6 miesięcy nie złożyła oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku w związku z czym brak takiego oświadczenia skutkuje przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

W związku z powyższym sąd orzekł jak w postanowieniu z dnia 14 grudnia 2021 r. na podstawie art. 926 § 1 k.c., art. 941 k.c., art. 943 k.c., art. 944 § 1 k.c. art. 950 k.c. oraz art. 1015 § 1 i 2 k.c.

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować w rep. Ns i kontrolce terminowego sporządzania uzasadnień;
2. Odpis uzasadnienia doręczyć zgodnie z wnioskiem z pouczeniem

„Apelację od postanowienia wnosi się do Sądu Okręgowego w Gdańsku za pośrednictwem Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku albo bezpośrednio do Sądu Okręgowego w Gdańsku - w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej postanowienia z uzasadnieniem”;

3. Akta przedłożyć z wpływem lub za 21 dni wraz z epo.

G., 27.12.2021 r.

Sędzia Agnieszka Rojewska